

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA

Prima instanță: Judecătoria Centru mun. Chișinău (judecător A. Gafton)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători: A. Panov, S. Arnăut, T. Pelin)

Dosarul nr. 2ra-899/14

D E C I Z I E

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ

09 aprilie 2014

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadi
Tamara Chișca-Doneva
Iuliana Oprea
Ion Druță

examinând, fără citarea părților, recursul declarat de către Solonari Vasile, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2013 și a hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 martie 2013, adoptate în cauza civilă la cererea depusă de Solonari Elena împotriva lui Solonari Vasile cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate la $\frac{1}{2}$ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, la cererea reconvențională înaintată de Solonari Vasile împotriva Elenei Solonari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae decedat la 03 februarie 2010 și respectiv Solonari Vasile, în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, rămasă în rezultatul decesului lui Solonari Alexandru

a c o n s t a t a t :

Pretențiile reclamantului:

1. La 12 aprilie 2012, Solonari Elena a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Solonari Vasile, solicitând recunoașterea dreptului de proprietate la $\frac{1}{2}$ cotă-parte din imobil.
2. În motivarea acțiunii Solonari Elena a indicat că la data de 15.10.1996 de către tatăl Solonari Alexandr și bunicul Solonari Nicolae a fost privatizat apartamentul nr. 2A situat pe strada Grenoble 106 „a” mun. Chișinău conform

contractului de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr. 8/10-2-5944 din 15.10.1996, înregistrat la OCT Chișinău la 01.10.2003, număr cadastral 0100214.105.01.060. La privatizare au participat două persoane, fiecare deținând cu drept de proprietate 1/2 cotă parte ideală din apartamentul situat în mun. Chișinău, str. Grenoble 106 „a” ap. 2A: 1/2 tatăl Solonari Alexandr și 1/2 bunicul Solonari Nicolae.

3. La 28.09.2010, prin scrisoarea parvenită de la notarul public Andrei Bloșenco, a fost informată despre deschiderea dosarului succesoral în urma decesului tatălui - Solonari Alexandr, decedat la 02.02.2008. Tot prin această scrisoare a fost informată reclamanta că poate accepta moștenirea prelungind termenul de acceptare a moștenirii prin instanța de judecată. În cazul în care termenul de acceptare nu va fi prelungit, el va fi nevoit să elibereze certificatul de moștenitor unchiului - Solonari Vasile, în calitate de moștenitor testamentar în urma decesului lui Solonari Nicolae (bunicul - decedat în februarie 2010), care după decesul tatălui a continuat să se folosească de apartament, însă nu a perfectat documentele în termenul stabilit de lege, măcar că după decesul tatălui Solonari Alexandr el a fost la notarul Bloșenco Andrei și a perfectat pe numele fiului său Solonari Vasile testament.
4. Prin Hotărârea Judecătorei sect. Centru din 28 octombrie 2010, a fost prelungit termenul de acceptare a succesiunii rămasă după decesul tatălui Solonari Alexandr și anume 1/2 cotă parte din apartamentul 2A din str. Grenoble 106 „a,, mun. Chișinău, pe un termen de 6 luni. De către notarul Andrei Bloșenco a fost deschis dosar de succesiune după decesul tatălui Solonari Alexandr, unde a depus cerere de acceptare a moștenirii.
5. Menționează reclamanta Solonari Elena că de la acel moment notarul refuză eliberarea certificatului de moștenitor din motiv că Solonari Vasile unchiul, care este moștenitorul testamentar a bunicului Solonari Nicolae, nu se prezintă la biroul notarial pentru a putea fi delimitate cotele din apartamentul nr. 2A din str. Grenoble 106 „a,, mun. Chișinău, deținut cu drept de proprietate de către tatăl Solonari Alexandr și bunicul ei Solonari Nicolae ambii decedați.
6. Consideră Solonari Elena că unicul moștenitor legal care a acceptat moștenirea după decesul tatălui este Solonari Elena care la 16.12.2010 a depus la notarul Andrei Bloșenco declarație de acceptare a moștenirii rămasă după decesul tatălui Solonari Alexandru, decedat la 02.02.2008.
7. La 12 octombrie 2012 avocatul lui Solonari Vasile, Diana Ioniță a depus acțiune reconvențională împotriva lui Solonari Elena solicitând constatarea faptului acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae decedat la 03.02.2010 și Solonari Vasile, prin transmitere succesorală, în mărime de 1/4 cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău.
8. În motivarea acțiunii reconvenționale a indicat că la privatizarea apartamentului nr.2A din str. Grenoble nr.106 „A” mun. Chișinău au participat Solonari Alexandru și Solonari Nicolae. Solonari Alexandru fiind în divorț din anul 1996, din cauza unei boli grave la data de 02.02.2008 a decedat. Cu toate acestea în acest apartament continuă să locuiască tatăl

Solonari Nicolae care era pensionar, intrând de fapt în posesia averii succesoriale (1/2 din apartamentul nr. 2A din str. Grenoble nr.106 „A” mun. Chişinău).

9. Menţionează Solonari Vasile că atât în perioada vieţii lui Solonari Alexandru cât şi după decesul lui, dânsul în continuu acorda ajutor financiar pentru acoperirea cheltuielilor de întreţinere a locuinţei, ajutor legat de tratament şi ulterior pentru organizarea funerarilor. Mai mult, ultima perioadă de viaţă a tatălui era nevoit să contribuie esenţial şi la întreţinerea sa, acesta fiind în etate, bolnav şi neavând altă sursă de venit decât propria pensie. La data de 03.02.2010 a decedat Solonari Nicolae. Din momentul decesului şi până în prezent Solonari Vasile de unul singur întreţine această locuinţă achitând facturile pentru servicii comunale. Cât priveşte cota-parte deţinută de Solonari Nicolae în rezultatul privatizării a testat-o încă în timpul vieţii sale.
10. Mai indică Solonari Vasile că în aceeaşi perioadă a fost testat şi apartamentul nr. 2 din str. Grenoble 106, dar care în realitate împreună cu ap. 2A constituie un bun imobil unic. Din necunoaştinţă şi necăţînd la intrarea în posesia patrimoniului succesoral, Solonari Nicolae a omis din vedere perfectarea dreptului de moştenitor legal în urma decesului feciorului său Solonari Alexandr. În procesul deschiderii dosarului succesoral i s-a explicat că dacă fratele a avut copii, ar fi corectă informarea acestora despre deces şi dreptul de moştenire legală asupra unei părţi din cota parte a fratelui. A notificat-o pe Solonari Elena despre deschiderea dosarului succesoral şi necesitatea repunerii în termenul de acceptare a succesiunii. La examinarea cauzei civile iniţiate de Elena Solonari privind repunerea în termenul de acceptare a succesiunii în care a fost atras ca intervenient, nu a obiectat şi a solicitat instanţei să fie repus termenul solicitat neglijându-şi propria legalizare a drepturilor de succesor.

Poziţia instanţei de fond:

11. Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chişinău din 21 martie 2013, a fost admisă acţiunea înaintată de Solonari Elena către Solonari Vasile, s-a recunoscut după Solonari Elena dreptul de proprietate, obţinut prin moştenire legală, asupra la ½ cotă-parte din apartamentul nr. 2 A din mun. Chişinău, str. Grenoble 106 A, nr, cadastral 0100214.105.01.060. S-a respins cererea reconvenţională înaintată de Solonari Vasile împotriva Elenei Solonari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae decedat la 03.02.2010 şi Solonari Vasile, prin transmitere succesorală, în mărime de ¼ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chişinău, ca neîntemeiată. S-a încasat de la Solonari Vasile în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1 523,44 lei.

Poziția instanței de apel:

12. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2013 a fost respins apelul declarat de Solonari Vasile și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 martie 2013.

Solicitarea recurentului:

13. La 09 ianuarie 2014, Solonari Vasile a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2013 și a hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 martie 2013, solicitând casarea acestora în partea respingerii acțiunii reconvenționale și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea acțiunii reconvenționale, iar Elenei Solonari să-i fie recunoscut dreptul de proprietate doar asupra $\frac{1}{4}$ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A, mun. Chișinău.
14. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 martie 2014 recursul declarat de Solonari Vasile a fost considerat admisibil.

Argumentele părților:

15. În motivarea recursului recurentul a indicat că instanțele de fond și de apel, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei, acestea fiind examinate evaziv și arbitrar. Recurentul a menționat că instanța contrar prevederilor art. 1516 Cod Civil RM, nu a stabilit că Nicolae Solonari de facto după decesul feciorului său a intrat în posesia averii succesoriale, constituită din $\frac{1}{2}$ cotă parte din locuința litigioasă.
16. Recurentul a mai indicat că instanța de apel eronat a constatat că conform hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 28.10.2010, Elena Solonari a fost repusă în termenul de acceptare a succesiunii asupra $\frac{1}{2}$ cotă-parte din locuința litigioasă.
17. A mai invocat recurentul că instanța de apel nu a aplicat prevederile art. 1523 Cod Civil RM, și eronat a constatat că prin testament se transmite doar patrimoniul defunctului, nu și dreptul de a înainta instanței cererea de constatare a faptului acceptării succesiunii.
18. Sa mai invocat și faptul că instanța de apel eronat a constatat că defunctul Solonari Nicolae, de facto nu a intrat în posesia bunului litigios pe motiv că acest bun era și proprietatea fiului său, Solonari Alexandru cu $\frac{1}{2}$ cotă-parte după privatizarea acestuia.
19. În referința din 05.03.2014 reprezentantul intimatei Elena Solonari, avocatul Nani Ana, a invocat că instanțele inferioare corect au aplicat legea materială referitor la succesiune, în consecință adoptând o hotărâre legală și întemeiată, cu reiterarea motivelor de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în

judecată.

Aprecierea instanței de recurs:

20. Avînd în vedere că copia deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 14.11.2013 (f.d. 120), recursul se consideră declarat în termen.
21. Analizând legalitatea actelor de dispoziție atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră că recursul urmează a fi admis, din următoarele considerente.
22. Astfel din materialele cauzei, s-a constatat, că la data de 15.10.1996 de către Solonari Alexandr (fiul) și Solonari Nicolae (tata) a fost privatizat apartamentul nr. 2A situat pe strada Grenoble 106 „a”, mun. Chișinău conform contractului de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr. 8/10-2-5944 din 15.10.1996, înregistrat la OCT Chișinău la 01.10.2003, număr cadastral 0100214.105.01.060.

La privatizare au participat două persoane, fiecare deținând cu drept de proprietate 1/2 cotă parte ideală din apartamentul situat în mun. Chișinău, str. Grenoble 106 „a”, ap. 2A: 1/2 Solonari Alexandr și 1/2 Solonari Nicolae.

La data de 02.02.2008 Solonari Alexandru a decedat ceea ce se confirmă prin certificatul de deces eliberat la data de 04.02.2008. (f.d. 56).

La data de 20.03.2008 Solonari Nicolaie a testat apartamentul litigios nr. 2A din str. Grenoble 106 „a” mun. Chișinău lui Solonari Vasile (fiului său), inclusiv și ce i-a aparținut cu drept de proprietate lui Solonari Alexandru.

La data de 03.02.2010 Solonari Nicolai a decedat ceea ce se confirmă prin certificatul de deces eliberat la data de 03.02.2010 (f.d.55).

La data de 22.09.2010 Solonari Vasile a depus o declarație la notar prin care a solicitat eliberarea certificatului de moștenitor legal pe 1/2 cotă-parte ce i-a aparținut cu drept de proprietate lui Solonari Alexandru în legătură cu faptul că Solonari Nicolae a intrat în posesia patrimoniului succesoral dar nu și-a legalizat drepturile succesoriale.(f.d. 57).

Elena Solonari este fiica defunctului Solonari Alexandru și prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 28.10.2010 a fost prelungit Elenei Solonari termenul de acceptare a succesiunii rămase după decesul tatălui Solonari Alexandru născut la data de 14.02.1969, care a decedat la 02.02.2008 în mun. Chișinău, pe un termen de 6 luni (f.d.62- 63).

La data de 16.12.2010 Solonari Elena, ca moștenitor legal de clasa I-a, a depus o declarație la notar prin care a solicitat eliberarea certificatului de moștenitor legal pe 1/2 cotă-parte ce i-a aparținut cu drept de proprietate lui Solonari Alexandru (f.d. 19).

23. Conform art. 1500 alin. (1) lit. a) Cod Civil RM „În cazul succesiunii legale, moștenitori cu drept de cotă egală sînt: de clasa I – descendenții (fiii și fiicele celui ce a lăsat moștenirea, la fel și cei născuți vii după decesul lui, precum și cei înfiați), soțul supraviețuitor și ascendenții privilegiați (părinții, înfietorii)

celui ce a lăsat moștenirea”. Astfel, Colegiu reține că conform materialelor dosarului și circumstanțelor constatate de instanțele inferioare, după decesul tatălui intimatei, Solonari Alexandru, care avea dreptul de proprietate asupra $\frac{1}{2}$ cotă-parte din bunul litigios, moștenitori cu drept de cotă egală de clasa I au fost, intimata Solonari Elena (fiica defunctului) respectiv cu $\frac{1}{4}$ cotă-parte și Solonari Nicolae (tatăl defunctului, respectiv bunelul intimatei) la fel cu $\frac{1}{4}$ cotă-parte.

24. Având în vedere faptul că defunctul Solonari Nicolae (bunelul intimatei și tatăl recurentului) a testat toată averea sa recurentului Solonari Vasile, Colegiul reține că acesta urmează să moștenească și $\frac{1}{4}$ cotă parte din bunul litigios, care conform prevederilor legale menționate mai sus, i-a revenit lui Solonari Nicolae, după decesul fiului său Solonari Alexandru.
25. Colegiul reține faptul că instanțele inferioare neîntemeiat au respins cererea reconvențională a recurentului Solonari Vasile cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae, rămasă după decesul fiului Solonari Alexandru, prin transmitere succesorală, în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, din considerentele ce urmează.
26. Conform art. 1516 alin. (3) Cod Civil RM *„Succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.”*
27. Conform art. 1523 alin. (1) și (2) Cod Civil RM *„ (1) Dacă moștenitorul a decedat după deschiderea succesiunii și până la acceptarea moștenirii, dreptul de a primi cotă succesorală trece la moștenitorii săi (transmisia succesorală). Succesorii moștenitorului decedat trebuie să accepte moștenirea în partea rămasă din termenul stabilit pentru acceptare. Dacă acest termen este mai mic de 3 luni, el se prelungește până la 3 luni. (2) La expirarea termenului prevăzut la alin.(1), succesorii moștenitorului decedat pot fi recunoscuți de instanța de judecată că au acceptat succesiunea dacă instanța va considera cauzele omiterii termenului întemeiate.”*
28. Având în vedere prevederile legale menționate, Colegiul reține că instanțele inferioare eronat au constatat că prin testament se transmite doar patrimoniul defunctului, nu și dreptul de a înainta instanței cererea de constatare a faptului acceptării succesiunii, deoarece acest drept este prevăzut expres în art. 1523 alin. (1) și (3) Cod Civil RM, prin intermediul instituției „transmisiei succesurale”, astfel Colegiul constată că recurentul Solonari Vasile are dreptul de a primi cota succesorală rămasă după decesul tatălui său Solonari Nicolae, în cazul dat, $\frac{1}{4}$ cotă-parte la care avea dreptul defunctul în urma moștenirii legale, rămasă după decesul fiului său Solonari Alexandru.
29. Colegiul reține și faptul că instanța de apel, eronat a constatat că defunctul Solonari Nicolae, de facto nu a intrat în posesia bunului litigios pe motiv că acest bun era și proprietatea fiului său, Solonari Alexandru cu $\frac{1}{2}$ cotă-parte după privatizarea acestuia.

30. Colegiul menționează că conform materialelor dosarului și circumstanțelor de fapt constatate de instanțele inferioare, după decesul lui Solonari Alexandru, tatăl acestuia, Solonari Nicolae a continuat să locuiască în imobilul litigios și l-a posedat cu diligența unui bun proprietar, astfel intrând în posesiunea patrimoniului succesoral, și anume în posesia a $\frac{1}{4}$ cotă parte, rămasă după decesul fiului său Solonari Alexandru, care îi revine în temeiul art. 1500 alin. (1) lit. a) Cod Civil RM cu privire la moștenirea legală.
31. Conform art. 1516 alin. (2) și (3) Cod Civil RM „(2) *Sucesiunea este acceptată de succesori indiferent de faptul dacă este testamentară sau succesorală. (3) Succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.*”
32. În asemenea circumstanțe, conform art. 1516 alin. (2) și (3) Cod Civil RM în coroborare cu prevederile art. 1523 alin. (1) Cod Civil RM, Colegiul a constatat că Solonari Nicolae a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral, și anume a $\frac{1}{4}$ cotă parte din imobilul litigios, care i-a revenit după decesul fiului său Solonari Alexandru, și respectiv recurentul Solonari Vasile, prin intermediul instituției „transmisiei succesoriale”, are dreptul de a primi cota succesorală rămasă după decesul tatălui său Solonari Nicolae, în cazul dat $\frac{1}{4}$ cotă parte la care avea dreptul defunctul în urma moștenirii legale, rămase după decesul fiului său Solonari Alexandru.
33. Având în vedere cele expuse mai sus, decizia Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2013 și hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 martie 2013 sunt ilegale, fiind adoptate cu încălcarea normelor de drept material și urmează a fi casate.
34. În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. c), art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Solonari Vasile.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2013 și hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21 martie 2013, adoptate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Solonari Elena împotriva lui Solonari Vasile cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate la $\frac{1}{2}$ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, la cererea reconvențională înaintată de Solonari Vasile împotriva Elenei Solonari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae decedat la 03 februarie 2010 și respectiv Solonari Vasile, în mărime de $\frac{1}{4}$ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, rămasă în rezultatul decesului lui Solonari Alexandru, și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Solonari Elena împotriva lui Solonari Vasile cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate la

½ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060.

Se recunoaște după Solonari Elena dreptul de proprietate, obținut prin moștenire legală, asupra ¼ cotă-parte din apartamentul nr. 2A din str. Grenoble nr. 106 A, mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060.

În rest, cererea de chemare în judecată înaintată de Solonari Elena împotriva lui Solonari Vasile cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate la ½ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, se respinge.

Se admite cererea reconvențională înaintată de Solonari Vasile împotriva Elenei Solonari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae decedat la 03 februarie 2010 și respectiv Solonari Vasile, în mărime de ¼ cotă-parte din ap. 2 A din str. Grenoble nr. 106 A mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, deschisă în rezultatul decesului lui Solonari Alexandru.

Se constată faptul acceptării succesiunii de către Solonari Nicolae decedat la 03 februarie 2010 și respectiv Solonari Vasile, a ¼ cotă-parte din apartamentul nr. 2A din str. Grenoble nr. 106 A, mun. Chișinău, nr. cadastral 0100214.105.01.060, deschisă în rezultatul decesului lui Solonari Alexandru.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Iuliana Oprea

Ion Druță